

Lletres Valencianes

Revista del llibre valencià · Número 32 · Setembre 2013

**GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ,
CULTURA I ESPORT**

Consellera d'Educació, Cultura i Esport
Mª José Català Verdet

Secretari Autonòmic de Cultura i Esport
Rafael Ripoll Navarro

Directora General de Cultura
Marta Alonso Rodríguez

ISSN: 1578-4096

Dep. Legal V-2053-2001

© de la present edició:

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

Av. Campanar, 32, 46015 València

<http://dglab.cult.gva.es>

Direcció

Antonio Peña Ferrando

Coordinació

Carmen Pardo

Consell Assessor

Joaquín Bernad Segarra

Francisca Cerdà Vara

Jaime J. Chiner Gimeno

María Luz Montes Pla

Secretaria

Raimundo Forner Barres

Administració

Montserrat Ferrer Pereira

Col·laboracions

Mónica Granell, Carles Sanchis,

Daniel Gascó, Javier Piñol, Antonio Aguilar,

J. Ricart, Mª Teresa Espasa, Alícia Toledo,

Maite Insa, Josep Lluís Santonja,

Enric Ramiro, Sergio R. Alarte,

Manel Alonso, Andrea R. Lluch, Isabel Marín,

Juli Capilla, Rafael Martínez

Fotografia

José García Poveda

Correcció lingüística

Maria Quiles

Disseny i maquetació

Jesús Huguet

Eliseo Soriano

Índex

Crítica

Miseria y compañía.....	5
El Cabanyal. Un barrio patrimonial a rehabilitar	7
Deseando amar	9
Proyecciones de Derecho Constitucional	11
El meu nom no és Irina	13
Llegim amb Quina.....	15
Mientras la luz	17
Les petjades d'Àfrica.....	19
Talismans.....	21
Quién vigila los sueños.....	23

Minicrítica

Psicología educativa: su aplicación al contexto de la clase / Videojuegos de rol, simulaciones por ordenador, robots y realidad aumentada como nuevas tecnologías para el aprendizaje: guía para profesores, educadores y formadores.....	25
La vida contada a un nen del veïnat / MOMO, o l'estranya història dels lladres de temps i de la xiqueta que va retornar als humans el temps que els havien robat	26
Don Quijote de la Mancha / El balneari dels àngels.....	27

Reportatge

Librería Leo, una apuesta por la calidad.....	28
---	----

Fes *click* en el títol de la crítica o l'article que vols llegir

Revista Lletres Valencianes núm. 32

LIBROS EN LOS QUE SE CUENTA LA VIDA DE TODOS

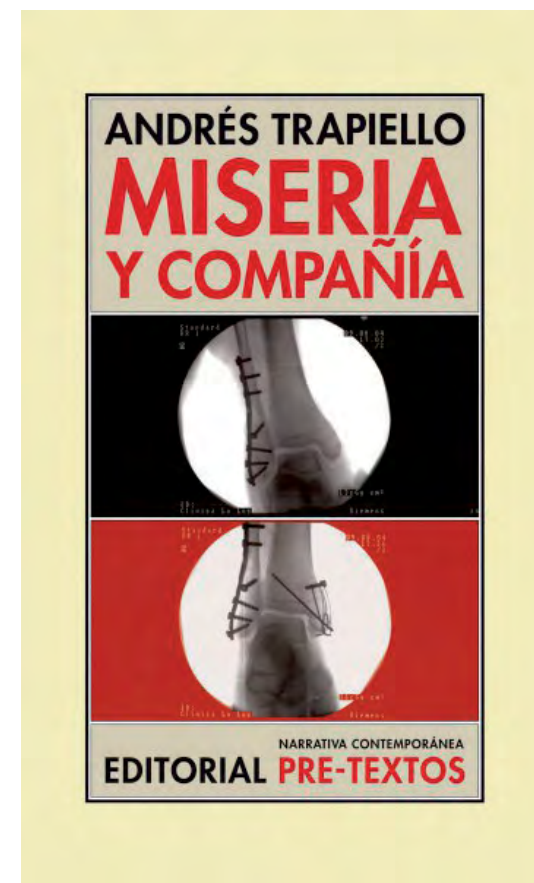
En 'Miseria y compañía', volumen decimoctavo del «Salón de pasos perdidos», Andrés Trapiello (Manzaneda de Torío, 1953) hace que AT, su «escritor de diarios», rememore algunos hechos generales y otros personales correspondientes al año 2004.

Entre los acontecimientos conocidos, que empiezan a formar parte de la memoria colectiva, encontramos los atentados en Madrid y sus repercusiones políticas y sociales, las elecciones generales que siguieron, la mediática boda de los príncipes de Asturias o los Juegos Olímpicos de Atenas. Y entre los acontecimientos propios, el escritor nos informa de sus visitas dominicales al rastro, como en las entregas anteriores; de los innumerables viajes por trabajo en solitario o por placer con la familia (la descripción del viaje por el Véneto, con su mujer y sus hijos, buscando las villas construidas por el arquitecto italiano Andrea Palladio es muy reveladora); de las valoraciones críticas sobre la industria del libro y del mundo editorial o de su pie roto en Las Viñas.

Todos estos sucesos vividos acaban siendo anotaciones en un cuaderno,

fragmentos de vida que se acumulan en un diario íntimo, donde el escritor elige registrar (porque es un acto voluntario) aquello que considera oportuno, sea importante o una minucia. De esta forma, la vida del diario y la vida del autor son un poco la misma, pero no podemos olvidar que Trapiello, como él mismo ha confesado, no es el tema de sus libros, no habla de él en sus diarios. En estas páginas (y en las miles de páginas anteriores), ha construido un personaje literario que, para su autor, tiene la obligación moral de ser mejor que él mismo. Quizá de ahí resulte la vanidad y presunción que trasluce en algunas ocasiones.

De lo que habla, sin embargo, es de la vida. La vida (¿argumento sencillo?) se va desplegando a medida que el escritor del diario va destacando hitos o naderías sobre el fondo de una normalidad coti-

Miseria y compañía

ANDRÉS TRAPIELLO / Autor

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALENCIA, 2013

COLECCIÓN NARRATIVA CONTEMPORÀNEA / Col·lecció

404 pàgines / 978-84-15576-53-2 / 25 EUROS

diana enmarcada entre tenues parámetros temporales que lo acercan inevitablemente a la ficción. Pero la familiaridad con la que descubre sus pensamientos crea una intimidad muy próxima con quien los lee, y se convierte en la manera natural de hablar de todo y de todos.

En *El diario íntimo y el relato*, Maurice Blanchot destacaba que «escribimos para salvar la escritura, para salvar nuestra vida mediante la escritura, para salvar nuestro pequeño yo (las revanchas que nos tomamos con los otros, las maldades que destilamos) o para salvar nuestro gran yo aireándolo, y entonces escribimos para no perdernos en la pobreza de los días o [...] para no perdernos en esa experien-

cia que es el arte, la exigencia sin límite del arte». Larga cita que se condensa en «cada día anotado es un día preservado». Muchos días asegurados tiene, entonces, Trapiello.

Miseria y compañía puede ser considerada una entrega única; por esta razón, no se torna necesario leer la serie completa para adentrarse en esa vida en fragmentos del diarista. Ahora bien, si la entendemos como una «novela en marcha» (el primer volumen de la colección es de 1990 y corresponde a 1987), nos puede llevar «hasta donde llegue la vida».

MÓNICA GRANELL

VIDEO

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

CABANYAL

PATRIMONI I FRACTURA SOCIAL

El singular patrimoni arquitectònic del Cabanyal, amenaçat pel projecte de prolongació de l'avinguda de Blasco Ibàñez, és reivindicat amb un breu volum publicat per les universitats valencianes, mitjançant un text d'enfocament històric i un exquisit tractament fotogràfic.

Des de fa vora 15 anys, el projecte de prolongació de l'avinguda de Blasco Ibàñez amenaça partir en dos el Cabanyal, amb una operació de reforma interior, o *sventramento*, que ha suscitat l'oposició de bona part del veïnat i la crítica quasi unànime dels experts internacionals en arquitectura i urbanisme. Moltes peces del valuós conjunt d'arquitectura popular cabanyaler desapareixeran si s'executa el pla municipal, que de moment ja ha generat una lamentable fractura social al barri.

Francesc Jarque i Trinidad Simó, autors del llibre, quedaren captivats fa vora quaranta anys pel singular moder-

nisme popular que alegra els carrers del Cabanyal, al qual l'arquitecta va dedicar un capítol de la seua magnífica tesi. Simó coneix com ningú la fesomia urbana de València; ha dedicat bona part de la seua carrera a difondre i defensar aquest patrimoni. Jarque, atent observador, ha captat en milers de fotografies la realitat del territori valencià durant més de mig segle. L'interés comú en aquest valuós llegat arquitectònic fou la motivació per a confegir aquesta monografia, per a visitar el Cabanyal.

El llibre, però, no ha estat elaborat com una guia d'arquitectura. Adopta

El Cabanyal

Un barrio patrimonial a rehabilitar

FRANCESC JARQUE, TRINIDAD SIMÓ / Autors
PUBLICACIONS UNIVERSITAT VALÈNCIA/UNIVERSITAT
POLITÈCNICA VALÈNCIA. VALÈNCIA, 2013

128 pàgines / 978-84-370-9096-2 (UV) /
978-84-9048-031-1 (UPV) / 20,00 EUROS

un enfocament històric, amb un estil personal, molt directe i de vegades sentimental. I és ací, en aquest enfocament històric, on el text mostra algunes febleses. La narració es nodreix d'una barreja d'impressions personals i de referències documentals, moltes procedents dels treballs rigorosos de Sanchis Pallarés. Resulta molt interessant quan s'endinsa en aspectes arquitectònics, però perd rigor quan aborda qüestions històriques. L'autora comet ensopegades importants, com ara situar Jaume I en el segle XIV o afirmar que la riuada del Túria de 1957 fou acrescudada pel trencament d'un gran embassament.

Per contra, el tractament gràfic és excel·lent. Jarque posseeix una sensibilitat especial per a trobar la bellesa en objectes aparentment intrascendents del paisatge quotidià. D'altra banda, com a fotògraf experimentat, sap ben bé com fer lluir els elements senyers de l'arquitectura popular, i el llibre s'entaula amb els millors mosaics i trencadissos del modernisme obrer i mariner del Cabanyal. També és mestre en l'ús de la imatge com a denúncia, que ací assenyala la degradació d'alguns racons del barri.

L'últim terç de l'obra se centra en el conflicte suscitat per l'operació de *sventramento* que podria mutilar la trama urbana del Cabanyal. És una crònica de les actuacions municipals i de la resposta social al barri, que

es completa amb un recull d'extractes d'alguns articles que diversos autors han publicat en els últims anys en defensa del patrimoni arquitectònic del poblat marítim.

Clou, finalment, amb una breu reflexió sobre la pèrdua de la cohesió social experimentada de resultes del projecte de reforma urbana. El llibre pretén, en última instància, fer una reflexió sobre l'urbanisme del segle XIX, el qual ha de partir d'amples consensos entre la ciutadania per a evitar ferides innecessàries en la trama urbana i en el teixit social.

CARLES SANCHIS IBOR

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

AUTOR 2

EL VÉRTIGO DE LOS CUERPOS

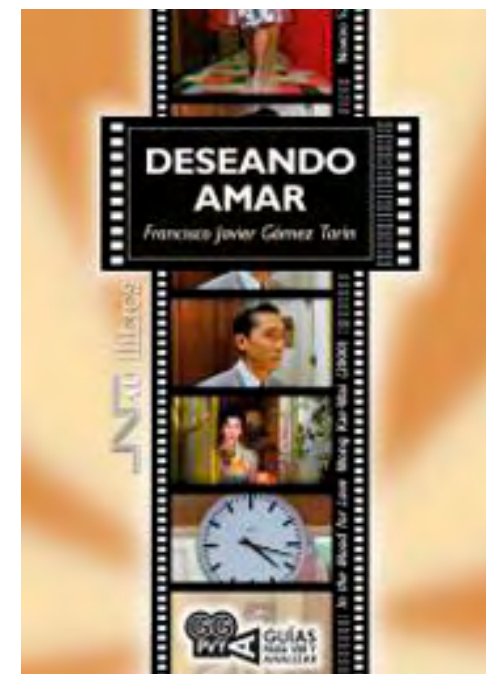

El análisis textual consiste en traducir imágenes en palabras. Deletrear. Masticar cada plano procurando que nada escape a nuestra comprensión. Siguiendo este método, Gómez Tarín nos aproxima, transforma en obra transparente, una película tan compleja y esquiva como 'Deseando amar' (2000).

Mostrar antes que narrar, ver antes que contar. Esa es la propuesta radical que el cineasta chino Wong Kar-wai expone en este film con la idea de que podamos acceder, como bien indica el autor de este ensayo, «a lo sensorial puro, la pregnancia inequívoca de lo ausente». Para ello, se han eliminado o separado las relaciones causa-efecto, se han borrado los espacios íntimos y, finalmente, se ha drenado al máximo el relato. Construida sobre pasillos, calles mojadas y esca-

leras, gestos rotos, personajes velados y miradas hacia lugares inconcretos, pocas obras de este siglo han alcanzado el nivel de sugerencia de *In the mood for love*.

Esa enorme capacidad de sugerencia se apoya en su condición de relato iterativo, es decir, se cuenta en una sola vez lo que está ocurriendo varias veces, se ponen en escena situaciones y acciones (por ejemplo, colgar el teléfono, cruzar un pasillo, mirar el reloj) que, dada su banalidad, enten-

Deseando amar

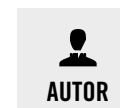
FRANCISCO JAVIER GÓMEZ TARÍN / Autor

«GUÍAS PARA VER Y ANALIZAR», 52 / Col·lecció

NAU LLIBRES. VALENCIA, 2013

155 pàgines / 978-84-7642-914-3 / 12,00 EUROS

ENLLAÇOS

demos que se están repitiendo más allá de los márgenes del relato. Gestos y actitudes que, a modo de partitura musical, cosen secuencias, sirven de nexo entre personajes, comunican espacios separados físicamente o producen un extrañamiento, una continua ruptura en el curso del tiempo. Se dan planos que solo se ubican al encontrar su rima, de manera que se logra asignar su lugar en el pasado (*flashback*) o en el futuro (*flashforward*) de una historia que juega y deja de jugar, una y otra vez, con la (re)presentación de los sentimientos.

Engañados por sus respectivos cónyuges, un hombre y una mujer representan los posibles gestos y palabras con intención de asimilar y comprender mejor esa infidelidad de la que han sido víctimas. Un juego metadiscursivo, de representación dentro de la representación de una enorme complejidad. La presencia constante de marcos, ventanas, espejos delata la presencia de una cámara que no se limita a interrogar directamente los cuerpos, sino que más bien busca incesantemente el trazo, la silueta, la sombra de unos seres que nunca se exponen abiertamente, que rehúyen nuestra mirada.

El análisis textual, que ocupa gran parte de este libro, es tan minucioso que exige, quizá, la cercanía de la edición en DVD o

Blu-ray correspondiente. Solo así el lector podrá entender todo su alcance, ese rigor con el que Francisco Javier Gómez Tarín va describiendo cada imagen, dilucidando la polisemia de este film, sin que se le pase la presencia de ningún sonido u objeto, pendiente también del sentido de cada giro y cambio de angulación. Una precisión necesaria para asimilar ese espacio estrecho y escurridizo que traza la película de Wong Kar-wai, aquel que origina el temblor de un

sentimiento que no alcanza el estallido, que nunca rebasa los límites del deseo. Territorio impreciso, doloroso, que, más allá de la leyenda, activa una búsqueda real, física, incesante, presente en su siguiente obra, *2046* (2004). Quizá sí, el secreto de una pasión pueda encerrarse en el orificio de un árbol o en las ruinas de un templo, pero nunca borrará el vértigo de los cuerpos.

DANIEL GASCÓ

VIDEO ▲

La deconstrucción positiva

Desde Abraham Lincoln a Barak Obama, pasando por John Ford y Steven Spielberg, el estudio de las sociedades y las relaciones de poder han propiciado la deconstrucción positiva del Derecho Constitucional, gracias al análisis de conceptos intelectuales, que resultan aptos para entender, a modo de collage cinematográfico, esta rama del derecho.

A manera de ensayo científico, el profesor Fernando Reviriego Picón coordina la reunión de aportaciones de diferentes autores que, desde un punto de vista jurídico-político-social, contribuyen a exhibir (por utilizar un término cinematográfico) con maestría los aspectos de una obra que persigue una clara vocación: la educación en la ciencia jurídica a través del cine.

Con el título *Proyecciones de Derecho Constitucional*, la editorial Tirant lo Blanch nos presenta el número 36 de su colección «Cine y Derecho».

Apuestan, una vez más, por el cine como herramienta de docencia y, esta vez, también por el análisis del Derecho Constitucional desde la parte histórica y desde el tratamiento de los valores, los ideales, los derechos y las libertades, y la lucha por conseguirlos, en una visión enriquecida por testimonios dramáticos y cómicos contados a través del tamiz subjetivo de la gran pantalla.

Mediante la utilización de fragmentos escogidos de películas de todas las épocas, es posible abordar la sin-

PROYECCIONES DE DERECHO CONSTITUCIONAL

Fernando Reviriego Picón
Coordinador

Proyecciones de Derecho Constitucional

FERNANDO REVIRIEGO PICÓN Y OTROS / Autors

«CINE / DERECHO» / Col·lecció

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH. VALENCIA, 2012

334 pàgines / 978-84-9033-105-7 / 19,90 EUROS

ENLLAÇOS ▾

FITXA

gularidad de distintos periodos o hitos históricos, tratándolos desde todas las perspectivas para lograr un ambiente de máxima objetividad.

La presente obra, como dice Eduardo Ferrer Mac-Gregor en el prólogo, está integrada por una docena de trabajos que, en su mayoría, se presentaron en el seminario «El Derecho Constitucional a través del cine», impartido en la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED).

El primero de los ensayos que componen la obra comienza su análisis en los orígenes del constitucionalismo inglés (ilustrado en el film *Cromwell*, 1971, de Ken Huges) y las revoluciones liberales de Estados Unidos y Francia (*La Marselesa*, 1938, de Jean Renoir), y concluye con el estado social y democrático de derecho (*Los Miserables*, 2000, de Josée Dayan; *Novecento*, 1976, de Bernardo Bertolucci) y la crisis posterior (*Rojos*, 1981, de Warren Beatty).

El segundo de los trabajos trata sobre los estados de derecho y los derechos fundamentales frente al Estado. El derecho a la vida, la prohibición de la tor-

tura, el derecho a la libertad y la seguridad personal quedan denunciados en el largometraje *Camino a Guantánamo* (2006, de Michael Winterbottom y Mat Whitecross), entre otros.

Con el título «Estados democráticos y procesos electorales», Fernando Reviriego y Luis A. Gálvez analizan cuestiones como el derecho de sufragio (*The Queen*, 2006, de Stephen Frears) y el mecanismo electoral (*El recuento*, 2010, de Jay Roach).

La libertad religiosa (Víctor J. Vázquez), los derechos humanos (Benjamín Rivaya), el concepto de poder (Javier Matia e Ignacio Álvarez) y el principio de división de poderes (María Salvador), el poder judicial (Abraham Barrero), el fenómeno de la globalización (Ignacio Gutiérrez), la inmigración y la multiculturalidad (Juan Manuel Goig) y el proceso constituyente y el cine español (Raúl C. Cancio) centran la temática del resto de las propuestas cinematográficas citadas en relación con los postulados constitucionales.

JAVIER PIÑOL

Retrat encertat de l'adolescència actual

'El meu nom no és Irina' –Andana Editorial–, la primera aproximació del periodista Xavier Aliaga a la literatura per a joves, és una proposta força interessant i recomanable per a tot tipus de públic, per la varietat de temes que toca i, sobretot, pel tractament que en fa.

Néstor és un estudiant de batxillerat que té una dèria: escriure històries que l'evadeixen de la crisi familiar que l'envolta. Aleshores apareix Irina; però aquest no és el seu nom vertader. Descobrirem això, i un munt d'enigmes més, a la fi de la història, custodiats per la sorpresa que conté la solapa i que ens espera en silenci fins que no acabem la lectura del llibre.

El meu nom no és Irina –com moltes altres obres per a joves– és una novel·la que parla de la família, de l'institut, dels amics i de les primeres experiències amoroses. A més, però, com a novel·la d'actualitat i que surt de la ploma d'un periodista, posa en el punt de mira temes actuals com la crisi econòmica i la

visió que en poden tenir els joves; així com la impotència dels fills com a espectadors de la desintegració conjugal viscuda en moltes famílies i que, afortunadament, cada cop s'assumeix amb menys dramatisme i amb més voluntat de comprensió.

D'altra banda, el fet que el protagonista de l'obra d'Aliaga siga un jove sensible al goig estètic, persuadit per l'escriptura i la literatura, dóna a l'autor la possibilitat d'integrar relats de diversa índole –ciència ficció, aventures medievals i trama negra de màfies russes–, que interactuen amb les experiències vitals de Néstor i amb els seus processos de maduració personal. Les anades i vingudes, així com les interferències entre la

El meu nom no és Irina

XAVIER ALIAGA / Autor

PAULA BONET / Il·lustradora

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2012

180 pàgines / 978-84-940802-5-8 / 12,50 EUROS

realitat i la ficció, fan que el relat siga força dinàmic i constitueix un incentiu més per al lector, que es delectarà amb unes trames ben bastides, encabides dins de la narració principal, com si de nines russes es tractara. Un altre punt valuós del relat és la construcció del personatges, dotats d'una complexitat psicològica i emocional ben calibrada: tots passen per moments de bastant inestabilitat i, tanmateix, mostren una voluntat increïble de comprensió i de superació –a pesar de la curta edat d'alguns d'ells–, que els fa, de cara al lector, versemblants i atractius. A més, la plasticitat de la llengua és un punt a favor

d'aquest relat, bastit amb un llenguatge fresc, vivaç –amb profusió de comparacions– i força contemporani. Finalment, allò que fa realment excepcional l'obra en aquest gènere de literatura per a joves al qual pertany, és que Aliaga tracta els joves lectors de tu a tu, tot partint de la idea que són éssers amb capacitat de raonar, que poden guardar força inquietuds en el seu interior, que són conscients que el món que viuen els afecta i són capaços de tractar d'entendre'l i mirar de trobar explicacions a la seua mida.

Fet i fet, una obra literària potent i amb aires contemporanis que uneix el vessant

VIDEO

de periodista i de narrador de l'autor, preocupat pels temes del present i, el que és més important, amb una ferma determinació a l'hora de passar-los pel tamís literari. I encara més, fa un tractament literari del món adolescent just i com cal: sense cursileria, ni pretesa empatia forçada, amb naturalitat i molt d'encert.

ALÍCIA TOLEDO

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

VIDEO 1

VIDEO 2

Tots els llibres de lectoescriptura no són iguals

La nova col·lecció de lectoescriptura del Bullent és un regal per a grans i menuts: un seguit d'històries que conjuguen l'aprenentatge escolar amb la vida, les emocions amb l'esforç i la realitat amb la imaginació.

La col·lecció «Llegim amb Quina» està adreçada als tres cursos de segon cicle d'educació infantil. En són responsables Mario Viché, mestre d'Almenara; Quina Barba, autora dels textos, de l'escola de la Font d'en Carròs, i Empar Martell i Emi Falcó, autores de la didàctica, que treballen a Castelló. Es tracta de d'uit llibres de lectura progressius, que van des de la lletra majúscula fins a la lletra lligada, i que inclouen la presència d'un personatge que diu coses en anglés.

Cíclicament, cal anar renovant el material de lectoescriptura per tal d'adaptar-lo a les característiques de la societat. Això és el que va proposar l'editorial a aquest grup de mestres encapçalats per l'autora dels textos, Joaquina Barba. El resultat del projecte ha estat un seguit d'histories àgils i contemporànies amb què els xiquets i les xiquetes van practicant les seues destreses de lectoescriptura alhora que aprenen a interpretar la societat en què vivim, per mitjà d'uns valors que reforcen la seua intel·ligència emocional.

Llegim amb Quina

JOAQUINA BARBA / Autora

PERE DEVESA / Il·lustrador

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2012

Col·lecció completa dels 18 llibres / 9788499041001 /
46,80 EUROS

Com és habitual en aquest tipus de llibres, cada volum parteix d'una situació quotidiana: la tria d'un nom per a la classe, el comportament en l'assemblea d'alumnes, la malaltia d'un xiquet, el naixement d'un germà, etc. Pel que fa als textos, cada títol conté la tendresa, la comprensió, l'humor i la disciplina necessàries per a educar xiquets dels primers cursos d'escola. Els protagonistes, que pertanyen a la «classe dels elefants», aprenen a convida a mesura que se'ls van presentant les situacions quotidianes, i amb l'ajuda d'uns mestres i d'uns pares i mares que col·laboren, escolten, s'identifiquen amb els problemes dels xiquets i els ofereixen solucions consensuades.

L'escola, per als xiquets i les xiquetes protagonistes, és una finestra immensa al món: des de la seua petita classe de setze alumnes són capaços de viatjar a la Rús-

sia dels pares de Boris; investigar els dinosaures; sorprendre's davant la història vital de Vera, que va vindre de la Xina; admirar Sara, que té dues famílies, i ajudar Mario, un xiquet malalt de les cames, a jugar a molts jocs que no requereixen córrer. Amb Quina i Guillem, els mestres, la classe dels elefants passarà una nit fora de casa, a la granja escola, resoldrà problemes de convivència, experimentarà la mort d'un ésser estimat, la mascota, i prepararà la festa de fi de curs. De tant en tant, també rebran els ànims o el toc d'atenció del titella Darling, que parla en anglés.

La col·lecció, que ve dins d'una capsa, és tota una festa per als menuts: els que encara no hagen començat a llegir tindran molta curiositat per saber què hi ha darrere les imatges quotidianes d'aquella classe, d'aquells animals, herois o disfresses. I, a

mesura que vagen descodificant les lletres misterioses, aniran gaudint de les anècdotes dels personatges.

Felicitem no només els mestres que hi han treballat, sinó també l'il·lustrador, que ha sabut combinar la concreció de la realitat (el titella, els xiquets, la classe, els mestres...) amb una bona dosi de fantasia i color (els pòsters de la classe, les imatges que troben per Internet, les fantasies i els somnis dels xiquets...)

MAITE INSA GUALDE

ENLLAÇOS

Un abismo de luz paralizada

Hay libros, como este de Lola Mascarell, que son una invitación al viaje. A un viaje detenido y extenso, en otro tiempo; a un viaje en el que somos indistintamente observadores y sujetos desplazados; un viaje a un abismo de luz paralizada. Nos acercamos con él al instante, a la profunda meditación y evocación del momento que pasa; momento, como dice la autora, en el que todo puede ser borrado. En ese momento de desaparición se opta por cantar, por celebrar la existencia, ante la luz, mientras pasa. Cuando pasa la luz, ocupa un espacio, es materia. La luz lo es en tanto que pasa; pero también es luz porque pasa, porque tiene lugar, porque está sucediendo. Es experiencia vital y constatación de la huida de la luz fuera de nosotros, hacia otros cuerpos, mientras preguntamos por ella, mientras pasa.

La poética del libro se eleva sobre la afirmación del cántico, sobre la celebración del cosmos diario. El cántico es vida, es la cadencia melodiosa del ser, su escanciación, pero eso sí, un cantar sin partitura. Canto a la existencia mientras sucede azarosa, pero también mientras sucede en la memoria y su reflejo es contemplado, también con estupor, en la canción. Mientras se observa la luz, la vida, que está a un tiempo en la ventana y fuera de la ventana, hay un intento neutro, diría Blanchot, para reducir, con la palabra, con el poema, la distancia entre el afuera y el interior. De modo que el poema también es ventana, metáfora de metáfora, luz que pasa mientras leemos. Una parte de los poemas son búsqueda con la palabra de la palabra. Una búsqueda de la palabra que reduzca la distancia entre el afuera y el adentro, que sea

Mientras la luz

LOLA MASCARELL / Autora

FUERA DE COLECCIÓN (PREMIO DE POESÍA EMILIO PRADOS, 2012)

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALENCIA, 2013

56 pàgines / 978-84-15576-40-2 / 12 EUROS

intervalo. «Todo está en la ventana, soy el marco / que reúne y contiene los compases / de ese instante inmortal, de este intervalo». Como el recuerdo de un mes de junio, en el que oscila lo efímero del momento y la extensión eterna de la memoria, el recuerdo provoca la pregunta por la propia identidad, un momento eterno en la comprensión. Se detiene el poemario ante el recuerdo y se posiciona ante el instante que se olvida y que escapa, aunque sea con la violencia del cuchillo, que no sirve, que deja escapar el reflejo de su filo. Y desde esa comprensión de la brevedad se celebra la resistencia al paso del tiempo: se bebe cantando. Como el hibisco que se ofrece gozoso en sacrificio sangriento a la desaparición.

El gesto ante el recuerdo es recogido de Machado, al que se nombra y está presente sin nombrarlo. ¿Bastará la memoria, no solo de los grandes nombres, sino de lo vivido, para salvar el instante? La memoria es un eco aquí de la pregunta por la existencia: «¿Qué querría del mundo?», ¿qué querría ante ese abismo de luz paralizada? Ser la eternidad del instante, de la luz mientras es. Existir con la calma de quien se ve común y en armonía con las cosas que le rodean. Pero en una armonía extraña, sin suelo. «¿Qué sería del mundo, si yo ahora / retirara una cosa de su sitio / ? (...) ¿Qué sería de mí si desco-

▶ VIDEO

siera / una hebra tan sólo del liviano / tapiz que me sostiene en el vacío?» Preguntas que nos devuelven al momento en que el ser quiere ser vivido con ansia, «y que es exilio porque no ha de ser nuestro».

ANTONIO AGUILAR

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

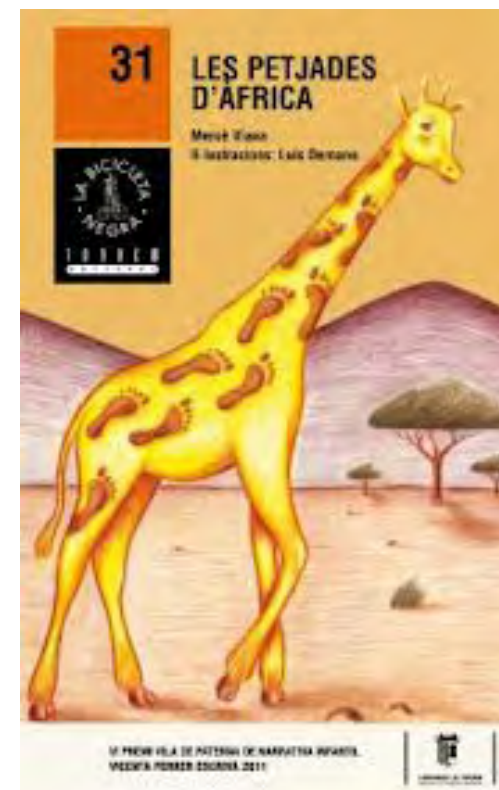
JABARI, JABARI!

‘Les petjades d’Àfrica’ és la narració d’una odissea, d’un viatge iniciàtic al cor d’un continent misteriós a través del qual, com en totes les odisses veritables, els personatges assoliran una visió més profunda de la vida. Amb aquesta obra d’estil fluid i vibrant la prolífica escriptora d’Alfagar Mercè Viana va aconseguir adjudicar-se el VI Premi Vila de Paterna de Narrativa Infantil Vicenta Ferrer Escrivà 2011.

Tot i l’oposició dels iaïos, els Valls han decidit agafar el seu fill Ander i marxar de vacances a la República de Burundi, la terra entre els rius Kagera i Ruvuvu, enllà de la sabana feréstega, a tocar de les ribes cristal·lines del llac Tanganyika on es poden contemplar els cocodrils més grans de l’Àfrica i oir les llegendes que han forjat la memòria d’un poble castigat per una guerra cruenta, però

dotat també d’una capacitat irresistible per a fascinar tots aquells que hi saben mirar amb el cor.

Des de l’arribada a Bujumbura, capital del país, els tres membres d’aquesta família valenciana benestant decideixen posar l’organització del viatge en mans de Laurent, un guia extremadament cautelós i d’esperit noble que els conduirà, no pas a través de l’escenari

Les petjades d’Àfrica

MERCÈ VIANA / Autora

LUIS DEMANO / Il·lustrador

«LA BICICLETA NEGRA» / Col·lecció

TÀNDEM EDICIONS. VALÈNCIA, 2012

128 pàgines / 978-84-15554-08-0 / 11 EUROS

colorista d'una pel·lícula comercial, sinó al fons d'una experiència autèntica que ja no podran deixar córrer. L'Ander, fill de la Victòria i el Rafa, en serà el membre que més aviat s'hi deixarà seduir. I és que la Mercè Viana, novel·lista de gran prestigi i talent inqüestionable en el camp de la literatura infantil, ha posat aquest personatge alegre i vigorós en el centre de la història perquè el lector més jove pugua identificar-s'hi d'antuvi, i s'endinse així en un món simplificat i convencional, sens dubte, però que esdevindrà com més va més complex i problemàtic, a mesura que el xiquet hi vaja descobrint la necessitat de no romandre indiferent davant la pobresa i la crueltat.

Amb aquest fil conductor, el cor de Burundi es desclou en una narració plena d'escenes que deixen els visitants amb la paraula a la boca. El país tot just es recupera del carnatge entre els pastors tutsis i els agricultors hutus, les seqüeles del qual coneixerà la família de primera mà a través del personatge d'Umukate *tros de pa*, un *xiquet de la guerra* que ja no se separarà d'ells. Més tard, a les selves de la Reserva Natural del Llac Rwihinda, entraran en contacte amb els twa, coneguts pertot amb el nom de batwa o pig-

meus, una tribu mítica de caçadors que obsequiaran la mare amb una dansa de comiat plena de senzillesa primitiva. Finalment, a Gishora presenciaran la tragèdia de les xiquetes i els xiquets albins de l'Àfrica. Però, sobretot, serà a l'Aiguanai de Muhweza, la font més meridional del Nil Blanc i, com a conseqüència d'un alto fortuït en el camí, on traspassaran les portes d'una aventura que segellarà per sempre les seues ànimes i els empenyerà a un compromís indefugible que mai no havien somiat establir com a membres privilegiats d'una societat opulenta.

La Mercè Viana ens presenta la història en un estil planer i elegant de registres, però, múltiples que, de segur, delitaran els lectors més menuts. Resulta especialment gustós el to del guia Laurent quan comparteix amb la família alguna llegenda del país, com ara, que el cocodril tinga la pell rugosa o que l'hipopòtam visca submergit sempre dins de l'aigua o que l'arbre més famós de Burundi siga l'alberg per als joves que tenen cura del bestiar. És en aquesta atmosfera íntima, sovint al caliu del foc, quan les sensacions intenses del dia esdevenen màgia veritable. Tanmateix, cal posar en valor també els diàlegs breus i fluids, plens de paraules i expressions

en francès, kirundi o suahili, que aconseguen aportar a l'escena una autenticitat i plasticitat molt suggerent, com ara *umugunzu*, 'home blanc'; *umugunzukazi*, 'dona blanca'; *umwana*, 'xiquet'; *racoze cane*, 'moltes gràcies' o l'exclamació que encapçala aquesta ressenya jabari, jabari!, que significa 'valent', i són l'eco d'una de les escenes més emotives d'aquesta novel·la encantadora.

JOSEP SANTONJA I RICART

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR 1

AUTOR 2

Conjurar la memòria

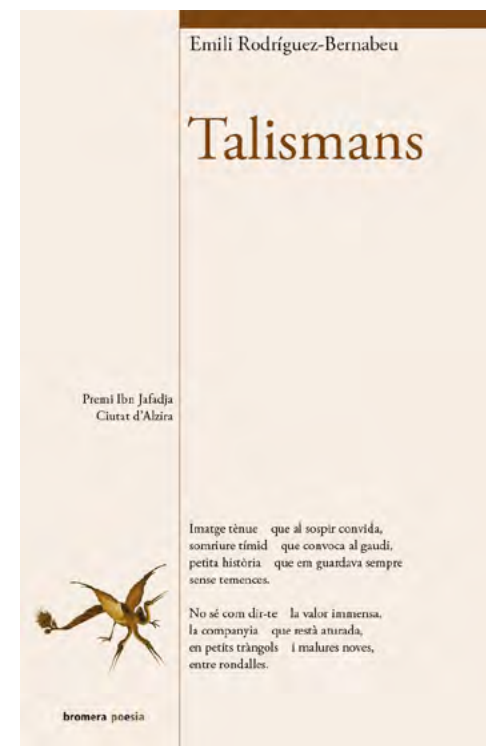
Un inventari poètic d'objectes quotidians i paisatges propers que han deixat la seua indeleble petjada en l'autor. Uns talismans màgics que ajuden a conjurar passat i memòria a mitja veu.

Tenint en compte el resum de la seua bibliografia (una dotzena de poemaris, dues antologies i nombroses crítiques literàries), fàcilment podríem afirmar que Emili Rodríguez-Bernabeu (Alacant 1940) és un poeta veterà, un corredor de fons, que en la seua llarga trajectòria ha deixat reposar els seus llibres i només ha volgut obsequiar-nos amb el millor de la seua collita, com el d'ara, *Talismans*, el seu darrer treball guardonat el 2012 amb el Premi de Poesia Ibn Jafadja, Ciutat d'Alzira.

Fullejant-ne les pàgines pot parèixer, a primer cop d'ull, un calaix de sastre, una mena de poti-poti de textos relligats sota un nom comú. Ni de

bon tros. Aquest llibre manté una coherència i una cohesió que revelen una concepció unitària del conjunt. Veiem-ne alguns exemples: ja amb les citacions (reaprofitades d'altres reculls) que l'encapçalen, ens dóna una pista que evidencia l'estreta interrelació d'aquest treball amb altres d'anteriors. Al poeta no li calen arquitectures artificioses per a articular la seua veu. No en necessita de parts, ja que tots aquests «talismans» constitueixen un *continuum* amb el mateix eix temàtic i tractament estilístic com comprovarem a continuació.

Si ens fixem en l'índex, l'estil nominatiu dels títols ens ajudarà millor a fer-

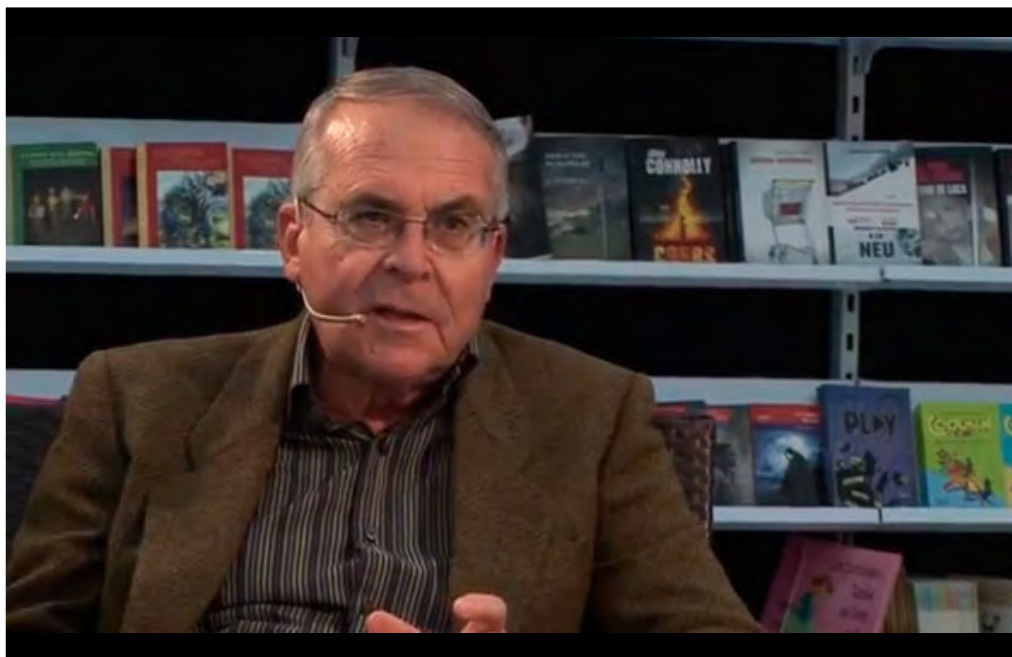

Talismans

EMILI RODRÍGUEZ-BERNABEU / Autor
PREMI DE POESIA IBN JAFADJA CIUTAT D'ALZIRA 2012
«BROMERA POESIA» / Col·lecció
EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2013
56 pàgines / 978-84-9026-103-3 / 14,75 EUROS

nos una idea dels tresors interiors que ens amaga. D'aquesta manera podríem classificar-los en tres apartats. El primer grup comprén objectes relacionats amb l'escriptura: un llibre, un ordinador, un poema, un ex-libris... Un altre pivota al voltant dels paisatges: un jardí, la platja, un far, la mar, crepuscles... I el darrer remet directament a l'evocació del passat, amb un rellotge, el retrat de l'avi, un bust de pare, un reliquiari, etc.

Des del punt estilístic, un dels trets que més sobta el lector és la capacitat metafòrica; de vegades autèntiques cascades d'imatges, que fins i tot poden configurar l'esquelet i el cos, com és el cas de *Lluna*: «Itinerari pàl·lid / salvífic de la Lluna / òrbita / aürt silencios del temps immòbil. / Pàlpit primordial, neula translúcida». Però no per això hem de caure en el parany de creure que es tracta només d'una excusa per a demostrar el seu virtuosisme verbal. Aquestes natures mortes mai no havien estat tan plenes de vida. Rodríguez-Bernabeu no es limita a pintar amb belles paraules les seues andròmines, tots aquests objectes, que per a la majoria són insubstancials, però que per a ell tenen ànima interior i arriben al punt de constituir-se no sols com a significants sinó també com a significats individuals del seu decurs i discurs vital. Un exemple d'això serien les nombroses intervencions, els incisos entre guions o directament

▶ VIDEO

les preguntes i els apòstrofs, amb els quals intenta dialogar de tu a tu amb el poema: «Recorreré el camí, el desert de la llum la resplendor cega (...) / Quina recta de sang t'acarone de sobte?...»

Emili Rodríguez-Bernabeu ens retorna la confiança en el poder de la imatge i de paraula. Com un sortilegi de màgia blanca, aquest llibre revela l'alquímia que es produeix a partir d'alguns objectes estimats, que deixen la seua fisicitat per a niar al cor del poeta; i una

vegada allà tornar a metamorfosar-se i esdevenir matèria primera de records, somnis i poemes.

J. RICART

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

MONSTRUOS

INÉDITOS

La colección «Historias con miga» incluye entre sus características una serie de actividades con el propósito de que los jóvenes lectores estudien las particularidades propuestas por el texto. De esta manera se los intenta iniciar en el arte del análisis y el razonamiento.

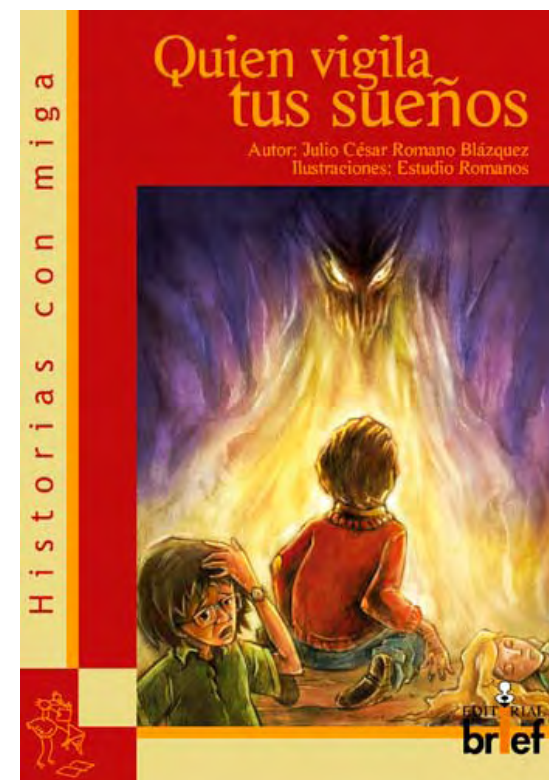
Julio César Romano Blázquez es un escritor que proviene del mundo de la educación y que alterna desde hace años su labor docente con la literatura infantil y juvenil. Autor de más de una docena de novelas y relatos, César Romano nos entrega, por medio de la Editorial Brief, una novela de suspense que consigue llevar al lector más allá de los cauces habituales de la escritura.

Dentro de su manera de enfocar la narrativa fantástica, el autor dedica gran parte de sus libros a recuperar valores sociales que hoy en día están en retro-

ceso. Así, esta novela ensalza valores tan importantes como la solidaridad, la obediencia, el amor y la amistad.

Quién vigila tus sueños es un relato donde el mundo real se pierde dentro de un mundo fantástico. Dos mundos en paralelo donde las historias interactúan entre sí llevando de la mano el quehacer de los protagonistas.

Francis y Alba son compañeros de colegio que, por sus características personales y familiares, son apartados sistemáticamente del grupo. Cierta día, Francis, quizás entre sueños, recibe la

Quién vigila los sueños

JULIO CÉSAR ROMANO / Autor

ESTUDIO ROMANOS / Ilustraciones

«HISTORIAS CON MIGA» / Colección

EDITORIAL BRIEF. VALENCIA, 2012.

152 pàgines / 978-84-1520-436-7 / 9 EUROS

visita de un enano de barbas azules que le nombra nuevo guardián de todos los sueños que puedan producirse en el mundo.

Para conseguir el título de Guardián de los Sueños, Francis tiene que demostrar su valía y, teniendo como guía el libro de Gram, debe introducirse en un mundo de terror habitado por monstruos y bestias desconocidos; sombras del pasado que quieren conquistar el mundo de los sueños.

Aunque el carácter de los jóvenes es valiente y capaz de desafiar todo tipo de adversidades, para enfrentarse a los problemas que les aguardan, deben ser mucho más fuertes; de lo contrario, pueden sentirse abocados a la desesperación. Así, los dos jóvenes, ayudados por un conocido escritor, lucharán contra todas las pesadillas que aterrorizan a las personas para impedir que lleguen a devorarlas por completo.

Las Carnelias, las Idelias y otros monstruos horribles no son más que la representación de las propias congojas y temores que a menudo salen al paso tanto de los protagonistas como de las personas que se dejan amedrantar. No obstante, la valentía de los dos jóve-

nes logrará arrojar a los monstruos malignos al abismo.

Para superar los problemas que les salen al paso, Francis y Alba deben poner en práctica las enseñanzas recibidas en el seno familiar. Almudena, madre de Alba, ha tenido que luchar mucho en la vida debido a la ausencia de su esposo. Así pues, las dificultades han sido habituales en la vida de Alba que, desde muy pequeña, no ha tenido padre, lo que ha contribuido a hacer de ella una personita con madurez suficiente para afrontar cualquier emergencia. Por otra parte, tenemos a Clara, la madre de Francis, que, aun teniendo esposo, ha tenido que luchar contra esos otros conflictos que suelen surgir en la vida cotidiana.

Vemos en esta novela cómo el deseo de superación de los protagonistas y su propio coraje serán los ingredientes necesarios para llevar a buen término la aventura de hombres contra monstruos.

Mª TERESA ESPASA

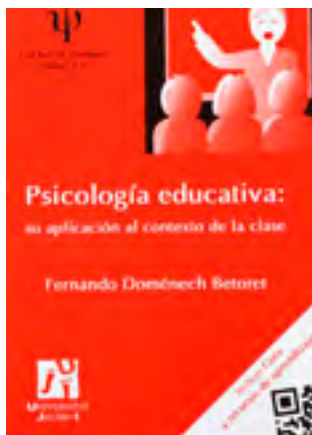
ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

Psicología educativa:

su aplicación al contexto de la clase

FERNANDO DOMÉNECH BETORET / Autor

«PSIQUE», 13 / Col·lecció

UNIVERSITAT JAUME I. CASTELLÓ DE LA PLANA, 2012

635 pàgines / 978-84-8021- 865-8 / 19,90 €

ENLLAÇOS ▲

Videojuegos de rol, simulaciones por ordenador, robots y realidad aumentada como nuevas tecnologías para el aprendizaje: guía para profesores, educadores y formadores

ORAZIO MIGLINO, MARÍA LUISA NIGRELLI Y LUIGIA SIMONA SICA / Editores

«EDUCACIÓ. ORIENTACIÓ» / Col·lecció

UNIVERSITAT JAUME I. CASTELLÓ DE LA PLANA, 2013

138 pàgines / 978-84-8021-849-8 / 15 €

ENLLAÇOS ▲

Una proposta nova sobre una matèria universitària

Possiblement el subtítol orienta més al possible lector: *Manual para la docencia y la investigación*. Efectivament, es tracta d'un llibre dirigit principalment a aquells professionals interessats per la psicologia escolar.

Però, quina n'és la singularitat? Com afirma el professor Rivas, prologuista del llibre, aporta als interessats la fonamentació teòrica i metodològica per a tractar la pràctica instruccional quotidiana de la classe, com una via de coneixement científic. I per a què? Doncs per a millorar la pràctica educativa, en la doble vessant d'ensenyament i aprenentatge.

El llibre està estructurat en tres parts. La primera fa referència a la situació educativa des de la psicologia de l'educació, com l'estat de la qüestió. La segona part focalitza l'atenció sobre els elements clau que hi intervenen: professor, alumne i contingut. I la tercera se centra en l'acció educativa.

Diversos annexos (escales *input*, motivacionals i MISE-R) i una guia pràctica de recursos d'aprenentatge a través d'un enllaç URL (codi QR) completen el volum.

En definitiva, un manual orientat a la formació dels psicòlegs escolars, amb un contingut estructurat, a més d'una varietat de tècniques, activitats i casos pràctics que denoten una gran experiència.

ENRIC RAMIRO ROCA

Nuevas tecnologías para enseñar y aprender

Esta guía recoge las conclusiones más útiles para que los profesores, de cualquier nivel de enseñanza, puedan llevar hasta sus alumnos el aprendizaje de una forma moderna, interactiva y motivadora. Se basa para ello en las experiencias de varios docentes de Italia, Gran Bretaña y España, obtenidas en el marco del proyecto *Teaching to teach with techology*.

Desde una revisión de los principales modelos cognitivos, se plantea luego un método testado para, en un corto lapso de tiempo —tan solo seis sesiones— conseguir la puesta al día de docentes y alumnos en nuevas tecnologías: videojuegos de estrategia como *Age of Empires* o de rol como *Dread-Ed*, simulaciones por ordenador —*e-Adventure*—, aplicaciones mediante robots y realidad aumentada tales como *RoboProf* o las diversas aplicaciones de los códigos QR, son revisados dando las guías necesarias para su puesta en funcionamiento y abarcando múltiples contextos.

Un puente para llevar el aprendizaje a nuevos mundos virtuales, una guía que permite a los docentes alcanzar nuevas dimensiones en actividades necesarias para un aprendizaje continuo, que, hoy en día, no resultan quizás tan atractivas para un estudiante como otras opciones lúdicas.

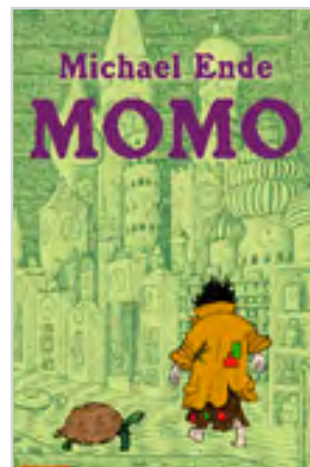
🔗 SERGIO R. ALARTE

La vida contada a un nen del veïnat

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS / Autor
 JULI CAPILLA / Tria i introducció
 MIGUEL ÀNGEL DÍEZ / Il·lustrador
 «VAGÓ DE VERSOS» / Col·lecció
 ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2012
 64 pàgines / 978-84-939445-5-1 / 9,80 €

ENLLAÇOS ▲

MOMO, o l'estranya història dels lladres de temps i de la xiqueta que va retornar als humans el temps que els havien robat

MICHAEL ENDE / Autor i il·lustrador
 PILAR ESTELRICH I JOSEP FRANCO / Traductors
 «ESFERA», 37 / Col·lecció
 EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2013
 348 pàgines / 978-84-9026-090-6 / 11,95 €

ENLLAÇOS ▲

La vida contada a un nen del veïnat

Com podem contar a un xiquet o a una xiqueta del segle XXI que un home que en la seua etapa de formació no va poder aprendre valencià acabà convertint-se en el millor poeta valencià del segle XX? Com podem explicar-li d'on prenía el poeta algunes de les seues imatges poètiques més brillants i quins eren els seus grans temes a l'hora d'escriure versos? Com? Doncs com ho ha fet el crític literari i poeta Juli Capilla en la introducció a l'antologia poètica de V. A. Estellés *La vida contada a un nen del veïnat*, d'una manera senzilla i directa, anomenant les coses pel seu nom. Estellés ens parla en els seus poemes de la vida i de la mort, de la fam i de la por, de l'amor pel seu país, de l'alegria de viure; i, de fet, deixar fora algun d'aquests temes en una antologia de la seua poesia hauria estat un pecat. Seguint aquests itineraris, Capilla ens ofereix una mostra de la poesia d'Estellés en un volum pensat per a un públic infantil, una antologia que no defuig cap dels temes emprats per Estellés, i on podem trobar el poeta més minimal, però no per això menys expressiu, en poemes com ara «És així, si us plau»; el poeta d'arrels populars en poemes com «Cançó de bressol»; l'home senzill enamorat dels plaers senzills en poemes com «M'agraden molt les albergínies», i l'home pres pel dolor que causa la presència de la mort en la seua vida en «Avui que faria sis mesos». El llibre ha estat il·lustrat amb els dibuixos de Miguel Ángel Díez, qui ha sabut captar amb precisió algunes de les millors imatges poètiques d'Estellés.

MANEL ALONSO I CATALÀ

Jugar, parlar, somiar, imaginar... El temps, la vida

Momo és una xiqueta que viu a les runes d'un amfiteatre en algun indret del món. Amb tot, ella és feliç, ja que gràcies al seu talent especial de saber escoltar les persones és molt estimada per la gent de la ciutat. Però amb l'aparició dels homes grisos tot comença a canviar. Momo s'adona que les persones cada vegada dediquen menys temps a jugar, a parlar, a imaginar... I és que els homes grisos s'estan apropiant del temps de vida de les persones. Momo no està disposada a caure davall esta dictadura i per això, amb l'ajuda de la tortuga Cassiopea i del mestre Hora, farà tot el possible per tornar a la societat el més valuós de la vida: el temps. «Perquè cada persona posseeix el seu temps. I este temps només es conserva viu mentre realment li pertany.» Este és un relat que sembla juvenil, però la història de Momo amaga una profunda crítica social al capitalisme. El materialisme i el consumisme (en plena expansió l'any que Ende escriu el relat) es personifiquen en els homes grisos, on les persones no tenen temps per a crear. Tot ve donat. Una vida apagada i superficial. Per tant, Momo és una història que, tot i que han passat 40 anys des que es va publicar, és ben actual, una narració amb la qual grans i menuts, a més de divertir-nos, podem aprendre molt. De la mateixa manera que *La Història Interminable*, l'obra més coneguda de Michael Ende, *Momo* també ha sigut adaptada al cinema en dues ocasions, el 1986 i el 2002.

ANDREA R. LLUCH

Don Quijote de la Mancha

MIGUEL DE CERVANTES / Autor
 EMILIO TADEO BLANCO / Adaptació
 JAVIER LACASTA LLÁCER / Il·lustrador
 «CLÁSICOS A LA CARTA» / Col·lecció
 EDITORIAL ECIR. PATERNA, 2013
 359 pàgines / 978-84-9826-691-7 / 17.50 €

ENLLAÇOS ▾

El balneari dels àngels

ELI LLORENS / Autor
 «ESPLAI», 52 / Col·lecció
 EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2012
 134 pàgines / 978-84-9904-097-4 / 11,95 €

ENLLAÇOS ▾

Un Quixot didàctic

La criatura cervantina de ressò universal torna a nàixer en una nova adaptació. És un volum il·lustrat que manté l'esquema argumental i la totalitat de les aventures i de les històries intercalades, a més d'incorporar un estudi preliminar i una guia d'activitats. Tot i això, no supera les 400 pàgines. Es tracta d'una reescriptura sintètica, «equilibrada i actualitzada»; s'hi simplifiquen estructures complexes per tal de facilitar la fluïdesa i la comprensió al lector actual amb un afany didàctic. Salva els quatre segles que hi ha entre el castellà de l'original i el d'ara amb una revisió del vocabulari en desús, així com de l'ortografia, encara que manté alguns arcaïsmes, els refranys i els trets d'escriptura i els recursos d'estil de Cervantes, per tal de no perdre l'esperit de l'obra. L'estudi inclou una contextualització històrica, cultural i social de la novel·la, s'endinsa en la vida i l'obra de l'autor i analitza els elements narratius i l'estructura del text. A més, incorpora diferents interpretacions. Finalment, remet a altres fonts d'estudi i planteja una col·lecció d'activitats variada.

Mª ISABEL MARÍN

Retorn al passat

Cris és forense i fa quinze anys que no torna al seu poble. L'assassinat sobtat de David, un antic amic, la impel·leix a tornar-hi i l'obliga a revisar el seu passat. Un passat ple de secrets que ella havia intentat esborrar per sempre, però que ara, amb la mort del seu amic, torna a ser present amb la mateixa força de fa quinze anys.

En arribar al poble, Cris troba un misteriós missatge: «Avisau Cris Martí Albuixec. Lksm». Al principi ella no sap a què es refereix, però a poc a poc, i a mesura que va lligant caps entre els seus records i els successos del present, en traurà l'aigua clara.

Hi ha un hospital amb un balneari destinat als malalts de càncer. I un producte miraculós, el Limonium, que guareix la malaltia. La curació, però, té lloc únicament al poble de Cris, on acudeixen centenars de pacients que lloguen les cases d'una macroubanització construïda ex profeso per a acollir-los-hi durant el període de tractament. És un negoci redó, que genera molts diners, fins que algú descobreix l'enganyifa...

A mitjan camí entre la novel·la policíaca i el gènere amorós, *El balneari dels àngels* és una història ben travada que manté en vil el lector fins a l'últim moment.

 JULI CAPILLA

Librería LEO

una apuesta por
la calidad

Ese escaparate es el de la Librería Leo en junio de 2013, un establecimiento relativamente nuevo (abrió sus puertas en septiembre de 2011) radicado en una zona con mucha significación histórica: a dos pasos, la que fuera Universidad Literaria, hoy La Nau; un poco más acá, en la calle de Poeta Querol, el domicilio del pintor Ramón Gaya, y en otra dirección, hacia la plaza de la Reina, ya en la calle de Cabillers, el ya desaparecido palacete donde vivió Ausiàs March.

En tal entorno se halla esta librería que se asemeja a otras ya históricas, y no por su emplazamiento precisamente, sino por su carácter. Es decir, por los fondos que suele poner al alcance de sus clientes. Hablamos, claro está, de libros escogidos. La primera enumeración que hemos llevado a cabo, la relativa

a los autores que encontramos en su escaparate un día cualquiera y un posterior repaso a sus estantes nos lo confirman.

Leo forma parte de ese tipo de establecimientos donde al lector experimentado, o simplemente con curiosidad, no le importa pasar grandes cantidades de tiempo. Al contrario: perder la noción del tiempo en un lugar así se le antoja uno de los mayores placeres. Y no es para menos. Volvemos a insistir: se trata de lo cuidado de sus fondos. Echemos un vistazo: en el apartado de poesía, ediciones de La Veletera –la misma que dirige el escritor Andrés Trapiello, cuyos diseños cuida él mismo con la ayuda de Alfonso Meléndez–, Hiperión –otra editorial imprescindible en este ámbito, con títulos tan apetecibles como *Los lieder de Gustav y Alma Mahler*, y tantos otros– o

No es habitual pasar al lado de un escaparate y oír las voces de unos amigos. En un primer momento, a uno le parecerán imaginaciones, pero al detenerse para cerciorarse de ello, volverá a oírlas: pueden ser las de Eduardo Arroyo confiándose a Alberto Anaut (director de La Fábrica), o, mucho más baja, la de Robert Walser escribiendo un falso diario. También la de Raymond Carver mientras le da vueltas a ese libro de fotografías que será –habrá de serlo– póstumo.

Abada –siempre exquisita: Baudelaire en una edición especial de sus *Flores del mal*, por ejemplo.

No sorprende, pues, que en Leo no encontremos *best sellers*. Es más, se precian de ello. Por eso, el visitante sigue el recorrido sin apenas sobresaltos por los estantes de ensayo, música –los imprescindibles de Ted Gioia en torno a la historia del jazz o el blues en la editorial Turner– o, justo enfrente, el apartado dedicado a lo que podríamos llamar «libros para (auto)regalo», igualmente bien escogidos, entre los que se encuentran *La ciudad de Valencia* de Manuel Sanchis Guarner y una selección de libros de fotografía, arquitectura y arte –clásicos como *La historia del arte* de Ernst Gombrich o títulos de las siempre interesantes publicaciones de la Real Academia de Bellas Artes de San Carlos. A continuación, los fundamentales autores grecolatinos de Gredos en sus colecciones de autores clásicos y en la más reciente de «Grandes Pensadores». Y un puñado de biografías de figuras fundamentales en editoriales que cuidan el género (RBA o Circe, verbigracia).

A estas alturas, el visitante puede entrever la posibilidad de ir conformando una buena biblioteca con tales fondos; de empezar a hacerlo con buen pie para luego seguir configurándola durante toda una vida. No es mala opción. Al contrario.

Hay libros en Leo de otro calado, que buscan sus propios lectores: las guías de viaje –pero también los libros de viajeros como Rudyard Kipling, en la magnífica Ediciones del Viento– y colecciones de bolsillo de calidad contrastada, como las que publican Debolsillo –que se nutre de títulos que han visto la luz con anterioridad en los sellos del grupo Random House Mondadori y de licencias– o Anagrama. Asimismo, los niños y adolescentes cuentan con una sección propia, en la que podemos encontrar libros de editoriales tan destacadas como Libros del Zorro Rojo o Media Vaca.

Y también, desde luego, una gran selección de narrativa donde están representadas las casas editoras más representativas –Acantilado, Minúscula, Seix Barral, Tusquets, Salamandra, Libros del Asteroide...– y un par de mesas con las novedades más destacadas del momento: la reedición de la biografía de Juan Belmonte por uno de los grandes escritores recuperados de estos últimos años, Manuel Chaves Nogales; el último libro de Predrag Matvejevic; los *Cuentos* de Stevenson en edición de Juan Antonio Molina Foix, o uno de los títulos de la imprescindible colección de clásicos de Alba que dirige Luis Magrinyà. Además, encontramos libros que no son estrictamente novedades pero que mantienen el favor de los clientes de la librería, como *Stoner*, la gran novela de John Williams.

Lectores además de libreros

Como no podía ser de otro modo, este espacio dedicado al libro surge como iniciativa de tres apasionados de la lectura: Maite García, Leopoldo Usán y Julia Troncoso. Precisamente esta última ha sido la encargada de explicarnos cuál es el funcionamiento de Leo y su día a día; de contarnos, entre otras cosas, cómo se mantiene gracias a una clientela fija o de cómo sus socios tratan de que

Como los libreros de antaño, el trío director se deja guiar por el instinto para luego poder ofrecer aquello que venden con garantías.

sea un espacio abierto para todas aquellas personas que se acerquen a él. En tal empeño están, en dar facilidades para que se celebren actividades como exposiciones de arte, clubs de lectura, talleres o tertulias en torno a la literatura o la política.

Por si fuera poco, esta pequeña gran familia, compuesta igualmente por dos empleados, trata de dar a conocer sus propuestas más allá y por ello también han apostado por estar presentes en Internet: redes sociales,

página web (en construcción) y diversos medios de comunicación. Desde estas plataformas hacen partícipes a sus clientes y amigos de novedades o recomendaciones. Estas últimas, insiste Troncoso, «son siempre personales». Como los libreros de antaño, el trío director se deja guiar por el instinto para luego poder ofrecer aquello que venden con garantías.

La de Leo es, pues, una apuesta por la calidad. A priori resulta perfecta: lectores que pueden confiar en sus libreros para disfrutar de buenas lecturas o incluso, como apuntábamos antes, ir configurando una biblioteca con garantías; y libreros con ganas y experiencia lectora. «*Sin embargo* –apunta Julia Troncoso–, *seguimos arrastrando problemas endémicos como la falta del hábito de*

lectura entre la población en general». En ese sentido cabe seguir trabajando con más ahínco que nunca. De la viabilidad de proyectos como Leo depende que Valencia no se convierta en un solar, en lo que a librerías independientes se refiere. Afortunadamente, no están solos.

RAFA MARTÍNEZ

LIBRERÍA LEO

*Rinconada de Federico García Sanchiz, 1
Valencia*

www.leolibreria.com

Telf. 96 353 68 68